

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

2018-04-18

Yttrande över Ju2018/00480/L4, genomförande av 2017 års ändringsdirektiv till EU:s vapendirektiv.

Den ideella föreningen, Svenskt Forum för jakt, skytte och vapenfrågor, har beretts tillfälle att lämna yttrande över rubricerade.

Föreningen organiserar industriföretag i ammunitions- och explosivvarubranschen samt tillverkare av riktmedel avsedda för skjutvapen. Vidare detalj- och partihandel med skjutvapen, skytte- och vapensamlarorganisationer, vapenhantverk och intresseföreningar med skjutvapenanknuten verksamhet.

Sammanfattning

Samhällets behov av att vidta kraftfulla åtgärder för att öka skyddet mot alla former av terroristverksamhet, eskalerande grov kriminalitet och skjutvapenrelaterat gatuvåld är uppenbart. Men vi ifrågasätter starkt den valda metoden att försöka komma till rätta med den rådande situationen och dess negativa utveckling genom ytterligare skärpning av reglerna för legal hantering och innehav av skjutvapen, utöver kraven i ändringsdirektivet. Utredarens förslag riktar sig mot fullständigt fel målgrupp och tillför enbart ytterligare meningslös och dyrbar byråkratisk detaljstyrning i samband med skärpningar av regler för legalt innehav och yrkesmässig hantering av skjutvapen för civilt bruk i Sverige.

Mot bakgrund av de tre senaste decenniernas dramatiskt ökande antal svåra terrordåd i Europa och den nästan dagliga användningen av illegala skjutvapen i kriminella kretsar i Sverige framgår det med stor tydlighet att effekterna av de skärpningar av vapenlagstiftningen som genomförts i Sverige under de senaste trettio åren, har varit och fortfarande är verkningslösa.

Vare sig tilläggsdirektivet eller utredarens förslag, trots syftet att mot bakgrund av terrordåden i Paris att motverka sådana händelser, innehåller inte några noterbara konkreta förslag hur den tilltagande strömmen av illegala skjutvapen till kriminella kretsar, över inre och yttre gränser rent praktiskt ska kunna förhindras eller användning av sådana vapen ska kunna stoppas.

Sverige har i jämförelse med de flesta av Unionens medlemsländer och andra länder redan idag mycket strikta och omfattande regler för privat vapeninnehav. Vidare har det under senare år också utvecklats en myndighetskultur i landet som på olika sätt strävar efter att försvåra legalt vapeninnehav. Något som bland annat under lång tid tagit sig uttryck i både för enskilda och handeln orimligt långa handläggningstider vid bland annat behandling av tillståndsärenden.

Föreningen har noterat att handläggningstiderna över stora delar av landet nu har förändrats till det bättre men att det fortfarande förekommer handläggning av ärenden där myndigheten lägger in parametrar i tillståndsgivningen som har sitt ursprung i ståndpunkter i från olika medlemsorganisationer men som inte finns med i gällande lagstiftning.

Vi anser därför att en implementering av tilläggsdirektivet med kompletteringar i enlighet med utredarens förslag i samband med tillståndsärenden kommer att skapa ytterligare utrymme för fri tolkning vid tillämpning av regelverken som inte är i överensstämmelse med direktivets grundsyfte.

Svenskt Forum avstyrker därför bestämt utredarens förslag i sin helhet och hemställer att det i stället genomförs en genomgripande analys och genomgång av den svenska vapenlagstiftningen samt att det tas initiativ till att skapa en harmoniserad lagstiftning för innehav och användning av civila skjutvapen för jakt och målskjutning som är lika för hela unionen.

Detta dels mot bakgrund av en rad vapentekniska otydligheter i direktivet och det inom unionen uttalade behovet av bland annat utökad kommunikation och transparens mellan medlemsländerna när de bland annat gäller spårning av skjutvapen samt behovet för enskilda legala vapenägare att utan onödig byråkrati kunna föra jakt -och målskjutningsvapen mellan medlemsländerna.

BAKGRUNDER TILL FÖRENINGENS STÄLLNINGSTAGANDE

De skjutvapen som innehas legalt förekommer ytterst sällan vid våldsbrott eller i kriminell verksamhet. Antalet legala vapen som genom stöld sprids och används i kriminella kretsar har också i olika utredningar visat sig vara ytterst begränsat.

Däremot har kontrollen vid inre gräns under många decennier varit på en i sammanhanget ohälsosamt låg nivå, och för att i samband med Sveriges inträde i den Europeiska Unionen, praktiskt sett upphöra helt.

Möjligheterna att illegalt föra in skjutvapen till Sverige har de senaste trettio åren i praktiken varit nästan obegränsade. Fri rörlighet inom unionen har självklart ett pris, bland annat i form av svårkontrollerad smuggling av inte minst skjutvapen.

I spåren av de väpnade konflikter som pågått i relativ närtid i länder som gränsar mot, eller numera tillhör Unionen finns självfallet stora mängder helt okontrollerade handeldvapen och annan lätthanterlig krigsmateriel som är lätt tillgängliga för de personer eller grupper i samhället som ställer sig utanför all tänkbar lagstiftning i sin kriminella verksamhet.

Tillbakablick

Redan i betänkandet **SOU 1989:44** var målsättningen med utredningen att den skulle ingå som ett ***”led i kampen mot våldsbrottsligheten och vara inriktad på att begränsa tillgången på skjutvapen utan att motstående intressen träds för när”***. Vidare var syftet att minska antalet illegala vapen i samhället och **”benägenheten”** att använda skjutvapen i kriminella sammanhang.

I delbetänkandet **SOU 1996:50**, **”Förbud mot vapen på allmän plats m.m.”** var utredarens uppdrag enligt kommittédirektivet 1995:39 att göra en genomgripande översyn av vapenlagstiftningen med inriktning på att förebygga våldsbrott, där ett av målen var att ***skapa ett samhälle där endast legal hantering av skjutvapen förekommer***. Vidare var uppdraget att med förtur ta sig an frågan om knivförbudslagen samt utforma ett förbud mot att medföra skjutvapen på allmän plats.

Vidare framförde utredaren tankar om behovet av en ändrad attityd i samhällen syftande till att skapa en ökad respekt för andras liv och hälsa. Uppenbart har detta varit en ganska kvävande

och omfattande uppgift för samhället då vi nu, tjugo år senare, kan konstatera att det istället skett en fullständig diametral utveckling. Detta trots alla uppenbara och förutsägbara konsekvenser av de sociala, socioekonomiska och demografiska förändringar som skett i samhället de senaste decennierna.

I betänkandet **1998:44** "En samlad vapenlagstiftning" som behandlar skärpningar för legal vapenhantering var slutsatsen, med hänvisning till uppdraget i kommittédirektivet bland annat, att **"en radikal minskning av legalt innehavda vapen är den enda möjliga vägen att i någon mån minska våldet i samhället"**.

Förutom den grova tillvitelsen mot över en halv million skötsamma jägare och idrottsskyttar indikerar sådana infantila slutsatser att utredaren saknat verklighetsförankring. När sådana helt grundlösa slutsatser okritiskt överförs till beslutsfattare med begränsad insikt i sakfrågorna är risken uppenbar att det för att visa handlingskraft mot våld och kriminalitet vidtas helt missriktade åtgärder som enbart påverkar den legala användningen och hanteringen av civila skjutvapen.

I inledningen av kap. 2 i **Ds 2004:32**, med rubriken "Förstärkt kontroll av vapen m.m." framgår återigen **"att huvudsyftet med kontroll av bruk och innehav avskjutvapen är att motverka missbruk av skjutvapen samt en strävan att förhindra att skjutvapen används i brottslig verksamhet"**

Vidare skulle kontrollen syfta till att **"förhindra olyckshändelser i samband med hantering av skjutvapen"** Genom kontrollen försöker man förhindra **att olämpliga personer blir vapeninnehavare, att onödigt många (lagliga) vapen finns i omlopp i samhället och att vapen och ammunition förvaras och hanteras på ett betryggande sätt"**

Ds 2004:32 skrevs för tretton år sedan och resultatet av den och tidigare ändringar i vapenlagstiftningen med efterföljande "Föreskrifter och allmänna råd" från Rikspolisstyrelsen har klart visat att skärpning av den legala hanteringen av skjutvapen inte på något vis kunnat påverka inflödet av illegala vapen eller användning av dessa inom kriminella kretsar, eller i vad som av myndigheterna kallar väpnade "gängbråk" i våra storstäder.

Ingen borde ha undgått det faktum att situationen ända sedan vapenutredningen **SOU 1989:44** bara har förvärras i oförminskad takt. Under de senaste månaderna har regeringen och företrädare olika politiska partier dock plötsligt börja uttala sig offentligt om att det måste vidtas kraftfulla åtgärder mot väpnat våld och kriminalitet, Vad de aktuella åtgärderna skulle bestå av rent praktiskt är för tillfället oklart.

Slutsats

Mot bakgrund av vad de senaste trettio årens skärpningar av vapenlagstiftningen, som enbart har riktat sig med legalt vapeninnehav och legal hantering av skjutvapen, visat sig ha för effekt på de verkliga problemen i samhället saknar sådana uttalanden utan konkreta förslag all trovärdighet.

Snarare uppfattas det nu uppvaknande intresset för saken i breda kretsar, inte minst av jägare, skyttar och handeln, bara som ett populistiskt röstfiske inför höstens riksdagsval.

Bortsett från uppenbara terrorbrott, eller vad myndigheterna kallar "gängskjutningar" på gator och torg innebär "skolskjutningar" som i regel begås av unga enskilda gärningsmän utan uppenbara motiv, alltid reflexmässigt utlösta mediastormar om behovet av skärpta vapenlagar.

Problemet med illegalt hot, kränkningar och hat via sociala medier mot i stort sett alla grupper i samhället är nu ett uppmärksammat och snabbt ökande problem. Omfattande "nätmobbing" mot unga människor som lever i ett socialt utanförskap och har någon form av psykisk instabilitet eller drabbas av sådan just på grund av mobbing, kan vara riskgrupper i sammanhanget.-

Hur sociala medier och medialt underhållingsvåld på sikt kan påverka den allmänna attityden till större respekt för andras liv och som utredaren i **SOU 1996:50** efterlyste kan ingen svara på. Men skjutvapen är inte det enda redskap som är användbart för svåra våldsbrott. Vid dådet i Trollhättan använde en ung människa, trots knivlagen, ett svärd för att döda en lärare och en elev. Det visar tydligt att det inte finns några möjligheter att lagstifta bort "vansinnesdåd" som planeras av enskilda individer.

Det ankommer inte på föreningen att ge några svar eller råd runt sådana frågor. Men rent politiskt finns det all anledning för våra folkvalda att allvarig överväga vilka vägar som måste gås för i någon mån kunna närma sig målen i SOU 1996:50, - behovet av en förändrad attityd i samhället. Det är tjugotvå år sedan detta skrevs och fortfarande har det inte hänt någonting till det bättre.

Det aktuella förslaget till implementering av EU:s tilläggsdirektiv tillsammans med den ytterligare kostnadskrävande byråkratisering och meningslösa detaljskärpningar utöver EU:s direktiv för legal hantering av skjutvapen visar att de verkliga orsakerna till ett över trettio år gammalt och olöst problem med våldet i samhället fortfarande saknar en rimlig och seriös politisk prioritering.

Övriga synpunkter

Förslagen till ändringsdirektivet innehåller ett antal tekniska detaljer som påverkar våra enskilda medlemmar i olika omfattning och på olika sätt.

Därför hänvisas till de mer detaljerade synpunkterna på dessa delar av implementeringsförslaget i våra medlemmars enskilda yttranden.

Mer övergripande för våra medlemmar inom handel och vapenservice ser vi mycket allvarligt på de oförutsägbara konsekvenserna av en generell klassing, utan närmare specificering, av vissa vapendelar som licenspliktiga, exempelvis avtryckarsystem, underbeslag och magasin till skjutvapen.

Effekten kan bli att den som i sysslar med servicearbeten eller säljer produkter som i dag anses som tillbehör tvingas att söka vapenhandlartillstånd utan att vilja handla med skjutvapen. Med nuvarande tillämpning av regelverken dras försäljningstillstånden in om vederbörande inte har mist 20 transaktioner per år. Effekterna är svåröverskådliga.

Anders Toresson
Ordförande

Christer Holmgren
Sekreterare